

Oppdatert: 8. juni 2012

BIBSYS Bibliografisk gruppe 13. juni 2012

Sted: BIBSYS, Abelsgate 5, 2. etasje, møterom Sirkuss
Møtedato: 2012-06-13
Møtetid: 10:00 – 16:00
Til: Tove Aursøy, Ketil Falck, Frank Berg Haugen, Gøril Hesstvedt, Gunnlaug B. Leiro og Anne Munkebyaune

S-2012/1 Godkjenning av dagsorden

S-2012/2 Referat fra forrige møte 2011-12-07

http://www.bibsys.no/files/pdf/bibliografisk_gruppe/bibliografisk_gruppe_2011_12_07_referat.pdf

S-2012/3 Orienteringssaker

a) Bibliotek katalogen i WorldCat

S. 3:

«Poster med norsk katalogiseringspråk vil bli kodet *katreg*. Det betyr at posten er registrert i tråd med norske *Katalogiseringsregler* (og norsk praktisering av disse reglene, *BIBSYS-vedtak og -avvik fra Katalogiseringsregler*).»

Vi presiserer at koden som sådan gjelder kun katalogiseringsreglene, ikke tillegget om praktisering av reglene.

b) Revisjoner og anbefalinger fra Den Norske katalogkomite

(S-2012/4 - 8 er ferdigbehandlet i diskusjonsforum)

S-2012/4 Monografi/Periodikum-sak fra NB/Katvakt

Sommeren 2011 fikk Nasjonalbiblioteket en henvendelse fra Morten Haugen om at han mente Norsk rødliste burde behandles monografisk. Vi (Nasjonalbiblioteket) har diskutert saken med vårt ISSN-kontor, som også har vært i kontakt med utgiver. Dette har medført at ISSN nå blir trukket tilbake for følgende titler:

- Norsk rødliste ... (OBJEKTID: 07022689x)
 - Norsk rødliste for naturtyper (OBJEKTID: 112896960)
 - Norsk svarteliste (OBJEKTID: 070875863):
-

Vedtak:

Bibliografisk gruppe gir sin tilslutning til at disse 3 titlene behandles som monografier.

S-2012/5 Forklarende tekst til BIBSYS-MARC 651

Det er behov for å justere forklarende tekst til 651 i BIBSYS-MARC, slik at det tydelig fremgår at det ikke er obligatorisk å registrere geografiske emneord hierarkisk.

Vedtak:

BIBSYS-MARC oppdateres med følgende tekst:

651 (R) Geografisk sted som emneord

Feltet brukes for geografisk sted som emneord. Det er søkbart i BIBSYS Ask i feltet "Geografisk emneord".

\$a Stedsnavn eller område

Som for alle andre emneord registreres det i henhold til det emneordsystemet du bruker. Normalt registreres geografiske navn direkte på navnet. Det lages ikke hierarki. Det har likevel vært nødvendig å tillate registrering av hierarki for geografiske navn av hensyn til Nasjonalbiblioteket som ønsker det.

Hierarkiske geografiske navn registreres i \$a med "mellomrom dobbel semikolon mellomrom" mellom leddene i hierarkiet for eksempel slik: 651 \$a Sør-Trøndelag ;; Trondheim ;; Lade

Ved presentasjon skrives det ut slik: Sør-Trøndelag – Trondheim – Lade

(Konvertering til MARC 21 av slike hierarkier er svært komplisert og medfører i mange tilfeller feil. Det er ikke mulig å konvertere helt korrekt. Vi fraråder derfor å registrere hierarkiske geografiske navn. Hvis det ønskes, må det gjøres etter nærmere avtale med BIBSYS.)

\$q Forklarende tilføyelser til delfelt \$a

Hvis det er nødvendig med en tilføyelse for å gi en nærmere bestemmelse av stedet, f.eks. hvis det er flere steder med samme navn, kan det gjøres med en tilføyelse i \$q.

Implementering:

BIBSYS-MARC er oppdatert.

S-2012/6 Språkkoder

I forbindelse med overgang til nytt biblioteksystem kreves det språkkoder på alle poster. Det er derfor blitt nødvendig å foreta noen endringer i BIBSYS. BIBSYS foreslår å innføre språkkode 'zxx' til 'ikke-språklige dokumenter'. Denne kan brukes bl.a. til instrumentalmusikk..

Språkkode mangler på ca 1,5 mill. poster i bibliotekbasen. Der språkkode mangler på bindnivå (inkludert sporposter og i-analytter), vil språkkode bli kopiert ned fra overordnet nivå.

Vedtak:

- 1. Bibliografisk gruppe anbefaler at språkkoden 'zxx' innføres i BIBSYS for ikke-språklige dokumenter (f.eks. musikktrykk og innspilt musikk uten tekst), og at BIBSYS-MARC oppdateres.*
- 2. Tekst i BIBSYS-MARC (s. 30) endres med følgende: «Språkkode legges på alle nivåer».*
- 3. Tekst i BIBSYS-vedtak og –avvik (s. 73) endres som følger:
«\$c Språkkoder for lydopptak
Koding av språk for lydopptak følger samme praksis som for øvrig materiale, språkkode legges på vertsposten og alle sporposter.
Instrumentalmusikk gis språkkode zxx (No linguistic content).»*
- 4. Språkkode gjøres obligatorisk i BIBSYS for poster med status ukatm, konv, kat2 og kat3.*

Implementering:

*BIBSYS-MARC er oppdatert og melding sendt på Informasjons- og diskusjonsliste for brukere av BIBSYS Biblioteksystem.
BIBSYS-vedtak og –avvik: Oppdatering gjenstår.
BIBSYS har fått melding om at språkkoder kan gjøres obligatorisk for poster med status ukatm, konv, kat2 og kat3.*

S-2012/7 Url på hefter i online serier. Sak fra SSB/Katvakt

Statistisk sentralbyrås bibliotek og informasjonssenter ønsker en regelendring i Bibsys som gjør det mulig å registrere url på enkeltheftene i serier som ikke oppfyller kriteriene for lenkeserier. Begrunnelsen er at SSB lanserer nye nettsider i løpet av 2012. NOS-serien og andre opphørte serier vil ved lanseringen ikke ha fast url på serie-nivå.

Vedtak:

BIBSYS har i dag en løsning for Nasjonalbiblioteket som gjør det mulig å registrere url'er på heftenivå i Biblioteksystemet. Den kan brukes både på gratisressurser og betalingsressurser, men den forutsetter at det er registrert dokid på serien. Videre kan man da registrere elektroniske hefter med url og andre relevante hefteopplysninger via vanlig heftemottak, men tilpasset netthefter.

Løsningen er ikke åpnet for andre enn Nasjonalbiblioteket ennå, men BIBSYS vil gjøre det mulig for alle bibliotek å bruke den.

Denne urlen (<http://ask.bibsys.no/ask/action/show?pid=120299461&kid=biblio>) viser en post i BIBSYS Ask hvor NB har elektroniske hefter. Velg 'Alle bibliotek', klikk deretter på 'NB/BEV Hefter' så vises de enkelte heftene og du kan klikke deg inn på hvert enkelt av dem.

Implementering:

Melding vil bli sendt på Informasjons- og diskusjonsliste for brukere av BIBSYS biblioteksystem så snart løsningen er åpnet for alle bibliotek.

S-2012/8 Kunstners navn i MARC-felt 600. Sak fra NB/UBB

Universitetsbiblioteket i Bergen ønsker å registrere kunstners navn i MARC-felt 600 på alle kunstnermonografier for å sikre gjenfinning av alt materiale om en kunstner ved søk på omtalt person. I eksempelet *Retreat center* av kunstneren Jan Freuchen, OBJEKTID: 114939365, kommer slik bruk av MARC-felt 600 i konflikt med Nasjonalbibliotekets praktisering av regelverket.

Bibliografisk gruppe er bedt om å se på saken.

Vedtak:

MARC-felt 600 brukes når en person eller en persons verk er behandlet som emne i et dokument.

Om en kunstner er ansvarlig for tekst og/eller illustrasjoner i et dokument gir det i seg selv ikke grunn å registrere kunstneren som emne for dokumentet. Dokumentet må omhandle kunstneren eller kunstnerens verk.

Utstillingskataloger og andre oversikter over en kunstners arbeider omhandler kunstnerens verk. Slike dokument får kunstnerens navn i MARC-felt 600 på linje med biografier, eller med selvbiografier i de tilfeller kunstneren selv er ansvarlig for katalogen.

*Den aktuelle boken, *Retreat center*, av Jan Freuchen, består hovedsakelig av illustrasjoner. I tillegg inneholder boken tre korte prosatekster og et register. De tre tekstene omhandler ikke Freuchen eller Freuchens verk. På samme vis står illustrasjonene som selvstendige element i boken, uten ledsagende tekst. Ut fra tekstene og illustrasjonene alene fremstår boken som et verk av og ikke om Jan Freuchen.*

Registeret, "Title Index" (s. 223-225), er en liste over illustrasjonene side for side. De kunstverk av Jan Freuchen som er gjengitt i illustrasjonene har informasjon om tittel, materiale, dimensjon og datering. Originalverkene er datert fra 2004 til 2010. Med utgangspunkt i dette registeret mener Bibliografisk gruppe det er grunnlag for å betrakte dokumentet som en oversikt over et utvalg av kunstnerens arbeider i perioden og følgelig legge kunstnerens navn i 600. Vi støtter altså at kunstnerens navn kan legges i MARC-felt 600 på OBJEKTID: 114939365.

Den aktuelle boken er åpenbart i en gråsoner der det er diskutabelt om MARC-felt 600 skal brukes eller ikke. Bibliotekbasen kan inneholde flere slike. Og det vil finnes dokumenter der en kunstner er ansvarshavende, men u diskutabelt ikke skal registreres i 600. For å få full oversikt over dette materialet må en altså søke på kunstneren både som omtalt person og som forfatter.

S-2012/9 Brev fra NB angående biinnførsler og \$4

Nasjonalbiblioteket ser et tydelig behov for å få noen klargjøringer angående bruk av relasjonskoder (\$4). Det er derfor med glede vi noterer oss vedtaket i sak 27/2011 c) der Bibliografisk gruppe sier de vil vurdere å ta inn regler for bruken av \$4 i BIBSYS-MARC.

Vi oppdager iblant åpenbar feilkoding og bruk av koder som ikke står på BIBSYS-lista. I

noen slike tilfeller har vi strøket disse kodene ved katalogisering til nasjonalbibliografien. Dette kommer vi til å fortsette med, men vi sletter selvsagt ikke lovlige koder registrert av andre bibliotek.

Det knytter seg også noen katalogiseringsutfordringer til bruken av relasjonskoder. Vi ber derfor Bibliografisk gruppe om å ta stilling til spørsmålene/problemstillingene nedenfor.

1. Nasjonalbiblioteket får rett som det er forespørsler om å legge til relasjonskoder som vi selv ikke bruker på kat3-poster. For eksempel får vi en del forespørsler fra Norsk barnebokinstitutt om å legge på innførsel og kode for omslagsillustratører.

Hvordan skal dette gjenspeiles i den bibliografiske beskrivelsen?

Kan for eksempel 700 \$x f utvides til å gjelde alle typer bi-innførsler som det ikke er belegg for å registrere etter katalogreglene, ikke bare som i dag for registrering av flere enn tre personer som innehar samme funksjon?

2. Særlig i forbindelse med registrering av vitenskapelig publisering legger enkelte bibliotek inn analytiske bi-innførsler for deler av verk (for eksempel for kapitler i bøker) i 700 \$a \$t uten at det er grunnlag for dette i den bibliografiske beskrivelsen. Slike innførsler bør heller lages som I-analytter.

Nasjonalbiblioteket kan ikke ha slike 700 \$a \$t på sine nasjonalbibliografiske poster. Vi ber derfor om at Bibliografisk gruppe presiserer overfor BIBSYS-bibliotekene at det må registreres som I-analytter slik at Nasjonalbiblioteket slipper å stryke opplysninger som andre bibliotek trenger p.g.a. feilregistrering.

Forslag til vedtak:

Bibliografisk gruppe har valgt å dele saken i 3:

1. Bruk av \$4: Ny tekst i BIBSYS-MARC:

\$4 (R) Kode for relasjon

Relasjon mellom innførsel på person og dokument angis med en kode. Bruk Liste over relasjoner. Det er koden som skal registreres, ikke termen som beskriver koden.

Relasjonen som kodes skal fremgå av den bibliografiske beskrivelsen.

(Relasjoner som ikke fremgår av beskrivelsen skal ikke tas med. Dersom en ønsker innførsel på en relasjon som ikke går fram av beskrivelsen, er løsningen oftest å lage en I-analytt.)

Feltet er repeterbart. Når det framgår av beskrivelsen at en person eller institusjon har flere relasjoner til dokumentet tas alle relasjonene med.

Bruk den kode i \$4 som beskriver relasjonen mest presist. Bruk kode "oth" dersom du ikke finner relevant kode for innførselen, og send melding til Bibliografisk gruppe om hvilken kode vi skal ta inn fra MARC 21-lista.

BIBSYS vil ta relasjonskoder inn i den norske lista etter behov.

Delfeltet er ikke obligatorisk for alle dokumenter i BIBSYS, men det SKAL brukes i forbindelse med vitenskapelig publisering (publikasjoner som er kodet 008 \$b v). Informasjonen brukes som grunnlag for tildeling av midler til institusjonene. Koden "aut" (for forfatter/author) gir uttelling for vitenskapelig bokpublisering.

2. Analytiske bi-innførsler uten grunnlag i beskrivelsen.

Analytiske bi-innførsler i 700 \$a \$t uten grunnlag i den bibliografiske beskrivelsen er i strid med Katalogiseringsregler (13.4 og 21.29f). Det skal fremgå av beskrivelsen hvorfor det lages en bi-innførsel. Dersom det ønskes innførsel på en del av verket som ikke fremgår av den bibliografiske

beskrivelsen, må innførselen registreres som I-analytt. Vi presiserer at det ikke skal lages både analytiske biinnførsler og I-analytter til samme post. I forbindelse med registrering av deler av bøker som vitenskapelig publisering er det særlig viktig at disse registreres som I-analytter for korrekt avlevering fra BIBSYS til ITAR.

Bi-innførsler uten grunnlag i den bibliografiske beskrivelsen rettes opp på linje med andre feil som har betydning for gjenfinning i databasen: Det sendes rettemelding til berørte bibliotek. Rettemeldingen bør inneholde informasjon om bi-innførsler som er strid med regelverket og at bi-innførsel på del av et verk må gjøres om til I-analytt om den skal beholdes.

3.Ønske fra Norsk barnebokinstitutt om biinnførsel for omslagsillustratør. Svar fra Bibliografisk gruppe.

Bibliografisk gruppe anbefaler at nasjonalbibliografiske poster, dvs. poster med kat3-status i BIBSYS registreres i samsvar med de krav

Nasjonalt biblioteket setter. Eventuelle ønsker om mer informasjon på postene er vanskelig å imøtekomme i et system med felles bruk av poster. Innenfor BIBSYS i dagens situasjon ser vi ikke hvordan vi kan imøtekomme dette ønsket. Eventuelt kan saken tas opp innen kravene til løsning for nytt biblioteksystem og bibliografier.

S-2012/10 Datokode på reproduksjoner av løpende ressurser

Spørsmål fra Statistisk sentralbyrås bibliotek og informasjonssenter om feltene 008 \$e, \$f og \$g på digitaliserte versjoner av løpende ressurser skal kodes med samme publiseringsdato som trykte versjoner av de samme ressursene. Reell publiseringsdato for digitaliserte versjoner vil være en annen enn for trykte.

Spørsmålet ble reist på bakgrunn av melding på biblioteksystemlista 16. april 2012 med emne: «[Biblioteksystem] Løpende ressurser; datokode (008/06) og dato (008/07-14) i OCLC-MARC».

Bibliografisk gruppe har fått saken til behandling.

Forslag til vedtak:

I samsvar med praksis i MARC 21 er det årstall for originalen som skal brukes i 008 \$e, \$f og \$g når en løpende ressurs er reprodusert i annen materialvariant.

Følgende setning tas inn i BIBSYS-MARC under 008 \$e, \$f og \$g:

"For reproduksjoner brukes samme år som for originalen.»

S-2012/11 Utgivelsesår eller kronologisk år i 008 \$f og \$g

Det er uoverensstemmelse mellom BIBSYS-MARC og OCLC-MARC når det gjelder regel for årstall som skal registreres som startår og sluttår for et periodikum.

I BIBSYS-MARC står følgende under 008 \$f: «NB! Her registreres første utgivelsesår og ikke kronologisk betegnelse. Eks.: Hvis Nr. 1(1990) er utgitt i 1991, er det året 1991 som skal registreres.»

Under 008/06 i MARC 21: «For continuing resources, 008/07-10 contain the beginning date of publication (chronological designation) and 008/11-14 contain the ending date.»

Bruk av årstall i BIBSYS-MARC må harmoniseres med MARC 21.

Forslag til vedtak:

a) *BIBSYS-MARC 008 \$f og \$g oppdateres slik at teksten blir som følger:*

\$f Startår for publikasjonen (kronologisk betegnelse)

Delfeltet skal registreres.

Startår registreres som 4 sifre. Ukjent siffer erstattes med u.

For reproduksjoner brukes samme år som originalen.

NB! Om kronologisk betegnelse på startår avviker fra utgivelsesåret, er det kronologisk betegnelse som skal registreres her. Eks.: Hvis Nr. 1(1990) er utgitt i 1991, er det året 1990 som skal registreres.

\$g Sluttår for publikasjonen (kronologisk betegnelse)

Delfeltet skal registreres.

Sluttår registreres som 4 sifre. Ukjent siffer erstattes med u.

For reproduksjoner brukes samme år som originalen.

NB! Om kronologisk betegnelse på siste utgivelsesår avviker fra utgivelsesåret, er det kronologisk betegnelse som skal registreres her.. Eks.: Hvis siste utgivelse Nr. 10(2000) er utgitt i 2001, er det året 2000 som skal registreres

b) *Løpende ressurser i BIBSYS Bibliotekbase vaskes mot ISSN Portal for å få våre data mest mulig i tråd med oppdatert tekst i BIBSYS-MARC.*

S-2012/13 Ny relatorkode i BIBSYS-MARC

Det er kommet forslag om følgende kode fra MARC 21 liste:

Creator [cre]

Use for a person or organization responsible for the intellectual or artistic content of a work.

Forslag til vedtak:

Kode cre tas inn i liste over relasjoner med norsk term "skaper".

*Veiledende tekst i BIBSYS-MARC oppdateres med følgende formulering:
"Bruk den kode i \$4 som beskriver relasjonen mest presist."*

S-2012/14 Bruk av 776 \$z

På bakgrunn av en sak fra Katvakt, viser det seg at det rår en del usikkerhet rundt bruken av MARC-felt 776 \$z. Usikkerheten skyldes delvis vedtak 8/9.05.03:

Periodika utgitt i flere materialvarianter, men kun trykt versjon registrert i BIBSYS

Når et tidsskrift utgis i flere materialvarianter, men det er kun serieposten for den trykte versjonen som er registrert i BIBSYS, kan ikke lenkefelt 776 brukes. Note om online-versjon registreres i MARC-felt 500 i standardisert form (uten URL):
500 \$a Finnes også online

Straks noen får tilgang til online-versjonen skal ny post for denne lages, og 500-noten må erstattes med en 776-lenke.

Da vedtaket ble fatta hadde vi behov for retningslinjer for å kunne håndtere alle de elektroniske tidsskriftene som kom, e-bøkene hadde ennå i liten grad kommet. I dag praktiseres MARC-felt 776 ganske parallelt for alle e-ressurser, det er derfor ikke lenger behov for eget vedtak for periodika. Det er heller ikke lenger noen selvfølge at det er «serieposten for den trykte versjonen» som kommer først, det kan like gjerne være den elektroniske.

Siden vedtaket ble fatta i 2003 er delfelt \$x (ISSN for annen materialvariant) og \$z (ISBN for annen materialvariant) flytta fra 020/022 til 776 \$x og \$z. I dag er det fullt mulig å registrere 776 \$x og 776 \$z uten at det er registrert post på annen materialvariant i BIBSYS.

Bruken av 776 er greit forklart i handboka «BIBSYS-MARC», http://www.bibsys.no/files/out/handbok_html/marc/marc-101.htm#P6383_209777, men praksis tyder på at vi trenger retningslinjer for når delfeltene \$x og \$z kan og bør brukes. Spesielt for e-bøker, der det kan finnes mange forskjellige ISBN bør en være restriktiv med hvor en henter opplysningene fra. ISBN fra forlagenes nettsider bør ikke legges inn. Forlagene kan legge ut eISBN på bøker som kanskje aldri blir utgitt, eller blir tildelt en annen tittel. For tidsskrifter er ikke dette et problem i samme grad.

BIBSYS-vedtak 8/9.05.03 bør slettes og BIBSYS-MARC oppdateres med retningslinjer for når delfeltene 776 \$x og \$z kan brukes.

Forslag til vedtak:

a) Følgende BIBSYS-vedtak til MARC-feltene 500 \$a og 776 \$w (BIBSYS-vedtak og -avvik fra Katalogiseringsregler, s. 87 og s. 93) slettes:

Periodika utgitt i flere materialvarianter, men kun trykt versjon registrert i BIBSYS

Når et tidsskrift utgis i flere materialvarianter, men det er kun serieposten for den trykte versjonen som er registrert i BIBSYS, kan ikke lenkefelt 776 brukes. Note om online-versjon registreres i MARC-felt 500 i standardisert form (uten URL):

500 \$a Finnes også online

Straks noen får tilgang til online-versjonen skal ny post for denne lages, og 500-noten må erstattes med en 776-lenke.

b) Tekst i BIBSYS-MARC under 776 \$x og \$z justeres med følgende ordlyd:

\$x ISSN (Internasjonalt standard periodikanummer)

Gjelder ISSN for det relaterte dokumentet. Bare selve nummeret registreres.

Delfeltet kan registreres selv om ikke post på det relaterte dokumentet (\$w) er registrert.

\$z (R) ISBN (Internasjonalt standard boknummer)

Gjelder ISBN for det relaterte dokumentet. Bare selve nummeret registreres.

Merk at det relaterte dokumentet må være samme utgave som det egne dokumentet. Delfeltet kan registreres selv om ikke post på det relaterte dokument (\$w) er registrert. En bør være restriktiv på antall ISBN som legges inn og hvor ISBN hentes fra. ISBN fra forlagenes hjemmesider bør ikke legges inn.

S-2012/15 Film med mange separate deler. Sak fra Katvakt

Hei Bibliografisk gruppe!
Her kommer en liten sak fra Katvakt:

Katvakt har mottatt et spørsmål som regelverket ikke gir noe konkret svar på: Hvordan behandler vi utøvere i filmer som er inndelt i mange kapitler/deler? Legger vi bi-innførsler på selve objektposten, eller lenker vi? Det naturlige er vel å lenke men pr. i dag har vi ikke noe system for det. Derfor lenkes det med kommandoen mkutt, den som brukes for musikk. Dette gir betegnelsen "musikk-spor" på postene noe som er misvisende. I eksemplet som er nevnt i saken som er tilsendt Katvakt (kan ses lenger ned) er det riktignok musikk og musikere det dreier seg om, men det hadde ikke trengt å gjøre det.

Håper på rask saksgang slik at vi kan hjelpe vår trengende spørsmålsstiller.

Vh
For Katvakt
Lars Skotnes

S-2012/16 Utgiver av elektroniske masteroppgaver

Henvendelse fra NTNU UB:

Hei!
NTNU UB har et spørsmål om hvem som skal regnes som utgiver av elektroniske masteroppgaver, angitt i 260 \$b.

De trykte har bestemmelser for dette (MARC-håndboka 260 \$b): "Hovedoppgaver og andre studentarbeider registreres med forfatteren som utgiver (initialer + etternavn). Dette gjøres også når korporasjonsnavnet står på utgiverplass, men hvor det er klart at kandidaten selv står ansvarlig for utgivelsen."

Masteroppgaver har vært behandlet som manuskript. Det kan kanskje også diskuteres om dagens masteroppgaver fortsatt kan regnes som manuskripter? Dokumentenes karakter har endret seg vesentlig.

Kan vi si at utgiverens rolle er endret for masteroppgavene publisert/utgitt i elektronisk form? Det er universitetet eller høyskolen som nå står for lagring og tilgang, etter avtale med den enkelte student. Det er de enkelte instituttene som ofte står på utgivers plass. I lenkeskjermene er det vel oftest universitetet som er leverandør.

Vi ønsker deres synspunkter på disse problemstillingene.

Vennlig hilsen
Linda Østbye

S-2012/16 Registrering av hefter uten egen tittel

Anne Munkebyaune innleder til diskusjon.

S-2012/17 Eventuelt